

Virittäjä on ilmestynyt säännöllisesti vuodesta 1897 lähtien. Virittäjän ensimmäisessä numerossa lehden tavoitteita luonnehdittiin näin: ”[Virittäjän tarkoitus on] mieltymyksen ja harrastuksen virittäminen ja vireillä pitäminen suomen kielen, suomalaisen kirjallisuuden historian, kansanrunouden ja kansatieteen tutkimiseen. Virittäjä ei esiinny korkeatieteellisen aikakauskirjan vaatimuksilla eikä ole siksi aiottu, vaan sen tarkoituksena on olla yhdyssiteenä Suomen kansan henkisen elämän tutkijain ja kaikkien tätä tiedonala harrastavien välillä.”

Virittäjä julkaisee tänä vuonna 126. vuosikertansa ja viettää 125. juhluvuottaan. Lehti on ilmestynyt säännöllisesti koko mainitun ajan – vallinneesta maailmantilanteesta riippumatta –, ja tänä aikana siitä on muovautunut fennistis-kielitieteellinen aikakauslehti, joka nimenomaisesti esiintyy korkeatieteellisen aikakauslehden vaatimuksilla. Virittäjän ala on toisin sanoen aloitusvuosistaan kaventunut ja muuttunut, mutta lehden rooli suomen kielen ja suomenkielisen tutkimuksen vireillä pitämisessä on edelleen keskeinen. On kuitenkin todettava, että vaikka englanninkieliseen tiedejulkaisemiseen on kasvavia paineita, Virittäjän toimituksessa kuhisee: vuonna 2021 lehteen tarjottiin ennätyksellisen suuri määrä arvioitavia käsikirjoituksia.

Yksi Virittäjän alkuperäisistä tehtävistä oli toimia yhdyssiteenä tutkijoiden välillä, ja tässä lehden tehtävä on pysynyt samana koko sen 125-vuotisen historian ajan. Virittäjän toimituksesta aukeaa näkymä aktiiviselle tutkimuskentälle, jossa toimituksen tehtävänä on – metaforaa ryöstöviljelläksemme – viritellä verkkoja eri suuntiin, rakentaa sellaisia arviointi- ja toimitusketjuja, joiden kautta lehdessä julkaistavien kirjoitusten korkeatieteellisyys voidaan varmistaa. Niin diakronisesti kuin synkronisestikin tarkasteltuna tämän mahdollistaa vain lukuisten ihmisten välinen, jatkuva yhteistyö. Kirjoittajien ja toimittajien rooli on ehkä tässä prosessissa ilmeisin, mutta taustalla puurtavat aina myös toimitusneuvosto ja laajalta kentältä kutsutut arvioijat: jokaisen artikkelin taustalla on vähintään kahden asiantuntijan arviointityö.

Vireillä pitämisen näkökulmasta Virittäjälle on aina ollut tärkeää, ellei suoranainen elinehto, myös tavoittaa uudet opiskelijapolvet. Kun lehti tänä vuonna jatkaa 125-vuotisjuhlintaansa, juhlinta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Virittäjä julkaisee 14. maaliskuuta Virittäjä 125-vuotta -verkkosivuston, <https://virittaja125.kotikielenseura.fi>, jonka tavoitteena on esitellä Virittäjää ja samalla fennistiikan ja tiedejulkaisemisen historiaa nykymedian ja tiedeviestinnän keinoin nykysukupolvea kiinnostavalla tavalla ja samalla tallentaa lähihistoriaa. Olemme halunneet luoda pysyvän sivuston, jossa on paljon Virittäjän historiaan liittyvää materiaalia ja jota voidaan käyttää esimerkiksi tieteenalan historian opetuksessa. Sivuston sisältöä on tehty suurelta osin opiskelijavoimin erilaisina kurssisuorituksina ja harjoitteiluina, ja opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet ovatkin esillä näkökulmissa, joista Virittäjää on tarkasteltu. Opiskelijoiden työn koordinointi ja sivustoprojektin eteneminen on ollut varapäätoimittajan vastuulla. Sivuston teknisestä toteutuksesta vastaa

Tyyllisivu, ja taloudellisesti sen toteutuksen ovat mahdollistaneet Koneen Säätiöltä ja Suomen tiedekustantajien liitolta saamamme apurahat, mistä lausumme kiitoksemme.

Verkkosivujen julkaisemisen ohella Kotikielen Seura järjestää huhtikuun 22. päivä 2022 Virittäjän 125-vuotisjuhlaseminaarin, johon toivotamme kaikki lämpimästi tervetulleiksi. Tilaisuudessa kuullaan lehden entisen päätoimittajan ja Kotikielen Seuran kunniajäsenen, professori Lea Laitisen juhlaesitelmä; muilta osin tarkentunut ohjelma julkaistaan maaliskuun 2022 aikana.

Virittäjän pitkässä historiassa on taas kerran aika aloittaa uuden toimituskokoonpanon voimin. Uuden jakson äärellä haluamme kiittää edellistä päätoimittajaa Hanna Lappalaista, joka itse toimituksellisen työnsä ohessa eri tavoin ideoi ja kehitti Virittäjän viestintää. Virittäjä siirtyi Twitteriin (@Virittajalehti), ja opiskelija-voimin toteutetun 125-vuotissivuston idea tuli niin ikään Lappalaiselta. Samaten hänen kaudellaan perustettiin Virittäjä-blogi, jonka tavoitteena on herättää kiinnostusta ajankohtaiseen kielitieteelliseen tutkimukseen populaarien tekstien keinoin. Korkeatieteellisyyden ohella Virittäjä pyrkii siis myös yleistajuisuuteen ja jatkaa näin jo vuonna 1897 viitoitetulla tiellä.

Lämmin kiitos Suomen Kulttuurirahastolle, Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiölle ja Suomen tiedekustantajien liitolle Virittäjän onnittelemisesta sen 125. juhluvuonna.

LAURA VISAPÄÄ JA JOHANNA KOMPPA